

Kugler Erika

## KORTÁRSMŰVÉSZETI KEZDEMÉNYEZÉSEK ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÓTÁRBOROK JÁSZBERÉNYBEN

1979-2010

I.

*Art Camp 20. - Nemzetközi Művészeti Szimpózium*

*Spirit Unity*

*Tájmisztika II.*

*SZIE ABK 3. Alkotótábora*

Az idei nyárnak is, mint mindig élénk művészeti színtere volt Jászberény. Sokféle alkotásra adott lehetőséget magyar és nemzetközi hivatásos művészek, de műkedvelők számára egyaránt. E cikk apropója, hogy az *Art Camp Nemzetközi Művészeti Szimpózium 20.* évfordulóját ünnepli. Az idei helyszín kötelezően Jászberény, mivel legelőször itt született meg az *Alkotársak* fejében az alkotótáborok gondolata, az a város, amely nem kis nehézségek árán adott teret, fogadta be a kortárművészet ügyét. E tradicionális gondolkodású városban csak szűk réteg érdeklődik a jelen művészete iránt, ők a rendszeres látogatói, követői ennek a művészi áramlatnak. E progresszív vonalat képviselő művészek „főhadiszállása”, szellemi központja a Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar, és műtermei, tantermei, udvara, kollégiuma, aulája...

Az idei tábor címe és koncepciója: *Spirit Unity*. Vajon a cím volt előbb? Vagy megelőzte valami más? A helyzet az, hogy az idei táborra kevesebb támogatást sikerült pályázni a korábbiakhoz képest, ezért a jubileumi *Art Camp*-be szűkebb művészcsoportot hívott meg Palkó Tibor festőművész a SZIE ABK művészeti tanszékvezető docense. A jelen matéria nehézségei miatt fejtörést okozott a szelektálás, mert a kortárs művészek egy bizonyos csoportja számára már szinte fix nyári program az *Art Camp*. Egész sereg művész alkot itt meghitt alkotóközösségben. Nehéz felfogni, hogy nincs támogatás, egyre kevesebben pártolják a művészeteket. Ebben a válságos helyzetben, a *nonprofit* jellegű szerveződések háttérbe szorulnak, az iskola és az egészségügy mellett a művészetek leginkább. Vagy csak magyar viszonylatban igaz az állítás? A nyugat-európai, vagy amerikai magánszféra más társadalmi konstrukcióban ugyan, de jobban

támogatja a művészeteket. A magyar, ill. jászberényi szerveződések azonban más elveken nyugszanak.

A tábor minden tekintetben „szüksége” inspirálta az idej címét és koncepciót, nem marad más hátra mint anyagiatlan spirituális lelki együttlét (Spiritual Unity), mely eredendően a művészetek ősi „funkciója”. Hat művész kapott alkotási lehetőséget két hétig meghitt baráti együttlétben az alkotásra és kiállításra, köztük olyanok, akik fiatal tehetségek; vagy kiválóságuk révén, de anyagi nehézségeik miatt kiérdemelték a támogatást; vagy egyszerűen kiválóságuk révén kiérdemelték a lehetőséget.

*Basa Anikó* (Tura), a Magyar Képzőművészeti Egyetem friss diplomás festőművésze;

Díjak: 2009 IV. OMDK II. hely; 2009 Ars Sacra különdíj; 2010 Gruber Béla- díj; 2010 KOGART különdíj.

*Bartus Ferenc* festőművész (Kazincbarcika) a Magyar Képzőművészeti Egyetem hatod éves végzős hallgatója; a MAMŰ, a KOMP csoport, a Block Art Kulturális Egyesület és az Izsó Miklós Képzőművészeti Kör tagja; 2006-tól folyamatosan részt vesz Art Camp rendezvényeken.

*Katona Zoltán* festőművész (Bag), az 1990-ben megalakult BLOCK-csoport tagja, 1982 óta a Művészeti Alap, 1987 óta Fiatal Művészek Stúdiója, 1992 óta a MAMŰ tagja; 1990-től rendszeres látogatója, kiállító művésze az Art Camp- rendezvényeinek.

*Ocskai László Doki* Marosvásárhelyen született autodidakta festő (hivatása orvos), 1982-től Budapesten él; 1991-től rendszeresen kiállító művész. Egyéni tárlatai voltak többek között Szentendrén, 1994-ben az Aktív Art Galériában és 1997-ben a Vajda Lajos Stúdió Galériában, 1998-ban a Merlin Színházban, 2000-ben a MAMŰ Galériában. Csoportos kiállításon szerepelt 1998-ban a Budapest Galériában, külföldön Berlinben és Rómában. Rendszeres látogatója az Art Camp-eknek.

*Jozef Tihanyi* (1950 Častá) szlovákiai magyar autodidakta festő-, grafikusművész, illusztrátor, a *Pozsonyi Műegyetem* tanára; a 80-as évek elejétől rendszeresen kiállít otthon es külföldön. A Slovak Union of Visual Arts tagja és többszörös ösztöndíjasa; MAMŰ-tag, a Muravidéki Baráti Kör egyik alapítója; Art Camp táborokon részt vett: 1994, 1996, 2006, 2009, 2010.

*Palkó Tibor* (Nagykátán) festőművész, a SZIE ABK Művészeti Tanszékének tanszékvezető docense; Derkovits-ösztöndíj, Soros

Alapítvány, Eötvös Alapítvány, a Művészeti Alapítvány, MAOE többszörös ösztöndíjasa; Római Magyar Akadémia ösztöndíja; Projekt Kunst in der Natur 98, és Ausztria, Salzburg város ösztöndíja; Inner Spaces, Multimedia, Poznan, Lengyelország; Simulations-projekt, Simultanhalle, Köln; Le Genie La Bastille, Ateliers ouverts ál Europe, Párizs; Pest megye művészetéért díj, Szolnoki Biennálé Festészeti díj, Munkácsy-díj. 1988-ban alapító tagja az Alkotárs Művészeti Egyesületnek, 1990-ben a BLOCK –csoportnak, és a MAMŰ-nek; 1990-től az Art Camp Nemzetközi Művészeti Szimpóziumok szervezője.

Azonban az idei alkotótábor mégsem csak hat művészből állt. Krizbai Sándor Alex Szentendrén élő erdélyi művész, aki korábban rendszeresen részt vett az AME alkotótáboraiban, egy pályázat megvalósítása színhelyéül választotta Jászberényt, a SZIE ABK intézményét az Art Camp vezetőjével, Palkóval szövetkezve. Tájmisztika I. című megálmodott elképzelését, és pályázaton támogatást nyert projektjét tavaly Erdélyben, a zabolai Csipkésben a sepsiszentgyörgyi ETNA Alapítvány és a magyarországi MAMŰ Társaság szervezésében a Tájmisztika című képzőművészeti táborban valósította meg. A festészeti kiállításnak a sepsiszentgyörgyi Lásos Ház Kiállítóterem adott helyett. A Tájmisztika II. festészeti tábor az idén Jászberényben az Art Camp-pel párhuzamban zajlott. Konceptiójuk lényege, a táj művészre gyakorolt hatása. A táj természetes azaz „felismerhető” képe, a művészre különös misztikus hatással bír, az esetleg elvontabb ábrázolás pedig már egyfajta művészi értelmezés. Míg az első tábor az erdélyi tájélmények újszerű feldolgozásáról szólt, addig az idejé nyár témája a Jászság nyújtotta tájélmény misztikája. A Tájmisztika csoport művészei:

*Krizbai Sándor Alex* (szül. Marosvásárhely), Munkácsi-díjas festő, grafikusművész, zenei performer; 1978-ban egyike volt a MAMŰ (Marosvásárhelyi Műhely) alapító tagjainak; 1985 óta Szentendrén lakik és állandó résztvevője a Vajda Lajos Stúdió kiállításainak; 1987 óta a Szentendrei Grafikai Műhely tagja; az 1991-ben Magyarországon újraalakuló MAMŰ (Ma születő Művek) Társaság Kulturális Egyesület alapítója, 2001-től elnöke.

*Ütő Gusztáv* (Sepsiszentgyörgy), Munkácsi-díjas festő-, grafikus, performance-művész, tanár, akcióművészeti kutató; 1991-ben az ETNA Alternatív Művészeti Csoport alapítója és irányítója.

1990-1991-ben *Baász Imrével*, 1999-ig pedig egyedül szervezte az AnnART Nemzetközi Élőművészeti Fesztivált a Szent Anna-tónál.

Kortárs művészeti archívumot és videó-, multimédiás gyűjteményanyagot tart fenn, több akcióművészeti találkozó szervezője és kurátora (ARES – Vendégművész Program, Erupció – Régióközi Akcióművészeti Találkozó, stb.), a TRAnnSYLVAnnART kortárs művészeti csoport vezetője 2003 és 2007 között. 2005-től a budapesti Magyar Képzőművészeti Egyetem doktorandusza, 2007-től pedig a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem adjunktusa.

*Gáspár Gyula* (Marosvásárhely), festő, grafikusművész.

*Miklós Árpád* (Kolozsvár), képzőművész, animációs filmrendező.

*Uta Heinecke* (Haldensleben), képzőművész, építész, galéria tulajdonos, a csoport egyik nem erdélyi származású tagja Kelet-Németországban született, Budapesten érettségizett, Ausztriában járt művészeti akadémiára és most Bécsben él, tökéletesen beszél magyarul, s csatlakozott a transzszilvanista gondolathoz<sup>1</sup>.

A hallgatók 3. alkotótáborára szintén egy színfoltja volt az idei nyárnak, melyet a Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar keretein belül szervezett Palkó Tibor immáron harmadik alkalommal. Az egyetem hallgatóin kívül nem az intézményhez tartozó érdeklődők, műkedvelők, amatőr alkotók egyaránt részt vehettek a tábori alkotómunkákban és találkozhattak a hivatásos művészekkel. Ez a csoportosulás több szekcióból is állt: a festészet szekció, amelyet Palkó Tibor és Telek Béla festőművész, tanárok; a mintázás, szobrászat, melyet Máté György szobrászművész, tanár; a fazekasság, népi kerámia, melyet Váczi Gyula népi iparművész, tanár; és a textilműhely, melyet jómagam (Kugler Erika, vizuális és környezetkultúra szakos tanár, textil szakirány, PhD hallgató) vezettünk és koordináltunk.

A Tájmisztika csoport az első hét végén festészeti kiállítást rendezett a művekből az egyetem rajztermében, melyet Palkó Tibor nyitott meg. A rögtönzött kiállításon a kifejezetten jó képek kellemes atmoszférát árasztottak.

---

<sup>1</sup> Tájmisztika Zabola környékéről, *Mózes László, Háromszék*, 2009. október 10. [http://szekelyfoldportal.info/index.php?option=com\\_content&view=article&id=7720%3Atajmisztika-zabola-koerneykerl&Itemid=70&lang=hu](http://szekelyfoldportal.info/index.php?option=com_content&view=article&id=7720%3Atajmisztika-zabola-koerneykerl&Itemid=70&lang=hu)

Palkó visszaemlékezése a táborok rendezvények jászberényi múltjára, betöltötte a levegőt.

Csak az Art Camp-ből éltünk már meg huszat, és az előzmények... arról még nem is beszéltem az előzményekről... akkor már több mint harminc év van a tarsolyunkban.

## *II. A jászberényi kortárstörekvések*

### *Hogy is volt, és mi is ez?*

Mikor is találkoztam először velük? Az fontos... az első találkozás.

1994 az első személyes élményem az Art Camp-ről... De hosszan messzebbre perog a film vissza a múltba, és magam is meglepődöm, milyen régi gyermekkori emlékek elevenednek meg. A 1970-80 -as évek... egy játszótér különös faragott figurái a Zagyva Margitszigetén. Aztán a főiskola... papírszobrok, különös képek, szimpatikus szakállas fiatalemberek, StARt-plakátok, megrázó kortárs-filmemlékek... Mesterkéletlenül nyers őszinteség, melyek megválasztak, megerősítettek, megcáfoltak, visszakérdeztek... kommunikáltak velem... rádöbbenettek, hogy a kép kommunikál... hogy a művészet kommunikáció...

Mikor 1995-ben kutatásaimat elkezdtem a jászberényi kortárművészeti törekvések történetéről, Palkó Tibor és Bangócs Gábor tizenöt év dokumentumait, fotóanyagát bocsátották rendelkezésemre. Egy hátizsáknyi dokumentum, fotó, meghívó, plakát, okirat, jogszabályok, levelezések a fennálló politikai rendszer intézményeivel... Tizenöt év feldolgozott anyagához azonban még tizenöt év kevésbé feldolgozott anyaga tartozik. 2003-2004- es időszakról már kezdték digitálisan raktározni az információkat, amelyek könnyebben elérhetők, de a 1996 és 2000 közötti időszak propagandaanyagok, újságok, folyóiratok, katalógusok egyéb kiadványai rendszerezésre várnak.

\* \* \*

Nem minden ma élő művész kortárművész, és nem minden mai művészet kortárművészet. Kortárművészet az, amely a jelen társadalmában gyökerezik, a jelenkor problémáit fogalmazza művészeti problémává, a jelenkor eszközeit, technikáját alkalmazza... és még folytathatnánk a definíciót, de nem ez a célom. A Jászság képzőművészeti múltjának realista törekvései, amelyeket ilyen híres nevek, mint Vágó Pál, Gecse Árpád, Benke László, Sáros András, Makay József, Vuics István... képviseltek, a mesterek halálával a 80-as

évek elején fejeződtek be. A nagyvilágban tombolt a posztmodern, a „keleti zóna” kortárművészetében időnként kifejeződött egy bizonyos „depresszió”, amelyet a politikai felépítmény terhe jelentett az egyén és a közösségek szabadságának korlátozására vonatkozólag... Mindenek ellenére a művészeti csoportosulások célja nem feltétlenül politikai célzatú volt, sőt tagadtak minden politikai színezetet, hangsúlyozva a törekvések művészeti céljait. Olyan művészeti elveket próbáltak meghonosítani, kiállításokat, akciókat rendezni, melyek a demokratikus elveket követő nyugati kultúrában természetesek és legálisak. A kortárművészetek központja Európából az Egyesült Államokba tevődött át. Az ötvenes, hatvanas évek beat- korszaka, pop-korszaka, a populáris művészetek nagy tömegeket mozgattak meg világszerte, és tartalmuknál fogva aktuális modernkori társadalmi problémákra fókuszálnak. A „keleti blokk” kortárművészei minden politikai felhang elutasítása ellenére egy sajátos „lázadás” színezetet keltettek a diktatúra falain belül, amelyet a hatalom képviselői nem néztek jó szemmel. Gyakran kifejezték műveik a „rend” korlátait, követelték azt a szabadságjogot, mely lételem volt mindig a képzőművészetek történetében. Nem véletlen hogy, „szabad művészeteknek” nevezik a képzőművészeti irányzatokat, melyeket nem köt semmilyen korlát, funkcionális elv. Ingeborg Broska és Hans Jörg Tauchert performance- nek leírásában olvasható: *Még ma is fontos szerepet játszik a művészet függetlensége a hatóságtól, amennyiben a művészet nincs különböző függésben az intézménytől* <sup>2</sup>. A kortárművek tehát korunk társadalmának aktuális rezonanciái, lenyomatai akarnak maradni mindmáig. Azáltal, hogy rávilágítanak a modernkori társadalom problémáira, mindvégig keresnek egyfajta etikai hozzáállást a művészeteken keresztül befogadható élethez az értékpluralizmus (értékválság) korában.

#### *II/1. Elv-társ kor-társ alko-társ*

Jászberényben a 70-es évek végén, a 80-as évek elején egy fiatal baráti kör alakult, akikben megfogalmazódott az igény, hogy lényegében *a saját szórakozásukra való tekintettel is létrehozzanak valamit, ami hordozza az általuk képviselt, mondhatni „ellenkultúra” értékeit.* <sup>3</sup>

<sup>2</sup> I. Broska és H. J. Tauchert: Üdvözlési rituálék, performance leírás 1991.

<sup>3</sup> Bangócs Gábor- Palkó Tibor: Art Camp, 1998. egyedi 200 példányszámú kiadás

Formálisan megalakították a maga korában használatos „elvtárs” mintájára egy szójátékkal az „Alkotárs” csoportot, utalva a közös alkotások, együttműközések örömére. A csoport megalakulásuk idején főleg autodidakta művészekből állt, akik egy képzőművészeti és egy színjátszó szekciót hoztak létre. Kezdetben a Déryné Művelődési Központ szolgáltatott helyet, munkahelyet számukra az alkotómunkára. Első kiállításukat, és performance-eket a Tanítóképző Főiskolán rendezték meg, melyet az iskola vezetői botrányosnak találtak, és a kiállítást bezárták, de az alkotókedvüket nem vesztette el a csoport, a „GO West!” elvét követve vidéki rendezvényeket szervez, és további kiállításokat, mely hasonló fogadtatásban részesül az előzőekhez.. Az 1980-82-es időszak a legaktívabb korszak a csoport életében. Az amatőr művészek markáns megnyilvánulásai az akkori művek, „botrányos” kiállítások. Mindenek ellenére 81-ben a KISZ KB is úgy ítélte meg, hogy Művészeti Ösztöndíjat érdemel a csoport, és egyre nagyobb publicitást kell kapnia. A Magyar Televízió is készített róluk egy bemutatkozó anyagot, azonban a média nem sugározta. A tagokat meghívták különböző alkotóműhelyekbe, országos művészeti díjakat nyertek. Az Alkotárshoz hasonló műhelyek közül a szentendrei Vajda Lajos Stúdióval alakult ki bensőséges kapcsolat.

A csoport az alkotás mellett a közéletben is tevékeny, a művészeti nevelésben is szerepet vállalt. A Déryné Művelődési Központ számára képzőművészeti gyűjtemény összeállítását kezdték el a Jászság művészetéből, ill. egyéb ma élő művészek munkáiból. Czobor Sándor és Bangócs Gábor nagyméretű táblaképet készített a művelődési központ falára. Művészeti programokat szerveztek kortárs grafikusok munkáiból, képzőművészeti könyveket, folyóiratokat, árusítottak, előadásokat rendeztek a modern művészetekről, diavetítéseket, filmvetítéseket szerveztek kortárs szerzők műveiből, melyek főleg a középiskolások, főiskolások kedvelt programjaivá váltak. Az új szemlélet könnyebben talált visszhangra a lelkes, kritikus, igényesebb fiatalok körében. A nyári időszak is különös jelentőséggel bírt a csoport életében, ez volt az alkotó és továbbképző táborok ideje, de erről majd a III. fejezetben...

*Alkotársak:*

Ambrus Béla - operatőr  
Bangócs Gábor – képzőművész  
Bethlendy Csaba – operatőr  
Bukta Imre – képzőművész  
Czobor Sándor – képzőművész  
Csurgai Ferenc – képzőművész  
Dóra Attila – zenész  
Dornbach Pál – fafaragó, szobrász  
Egervári József – pantomim, irodalom, zene  
Fecske József - nyomdász  
Horváth László – képzőművész  
Kerékgyártó Gyula – régész  
Kormos László – tanító, könyves  
Kovács István – papírszobrász, performer  
Krupa Sándor – tanító, színész  
Máté György – szobrászművész, tanár  
Nagy Zoltán – operatőr  
Palkó Tibor – festőművész, tanár (BLOCK)  
Pintér Gyula – nyomdász, zenész  
Telek Zsolt – tanító, égi lovas  
Várszegi Tibor – színházi rendező, tanár

*II/2. Alkotárs Művészeti Egyesület (AME)*

A csoport 1988-ig a Déryné Művelődési Központ függvényében folytatta tevékenységét. A nyolc év alatt kiteljesedő, kiszélesedő művészcsoport azonban egyre szűkebbnek érezte a Művelődési Központ nyújtotta kereteket („ne a halat tanítsák meg úszni”, Bangócs Gábor: Lavór c. performance). A művészek közül többen a Művészeti Alap ill. a Fiatal Képzőművészek Stúdiója tagjai lettek, ahol országos és nemzetközi szinten elismerésekre tettek szert. A továbbiakban már nem is annyira a „csoport” volt a cél, hanem a „szervezet”, mely keretet ad a Jászságban is a fiatal művészek tevékenységeinek. Egyre erőteljesebbé vált az a törekvés, hogy a város és vonzáskörzetének művészeit és azok alkotótevékenységét összefogják, érdekképviselőket megteremtsék, minél szélesebb körökben kiterjesszék.

Bekapcsolódjanak az országos és nemzetközi művészeti életbe. Egyre határozottabban megfogalmazódó céljuk a vizuális művészetek szervezett bemutatására, megfelelő alkotómunka és bemutatkozási lehetőség biztosítására egy önálló galéria kialakítása, ill. kollektív műterem a tagok számára. Továbbra is céljuk a művészeti ismeretterjesztés, előadások szervezése, évente egyszer művészeti hónap, tábor rendezése a társművészetek bevonásával és ezekhez megfelelő hely biztosítása. Új cél: az amatőr színház; a rendszeres szakmai, művészeti találkozások; tovább működik a filmszemle és a komoly és könnyűzenei rendezvények; művészettörténeti előadások, felolvasó estek; országos folyóiratoktól meghívott vendégekkel való beszélgetések (ÉS, Kritika, Új Tükör...)

Az Alkotárs tehát önálló jogi státuszlehetőséget teremtett arra, hogy gazdasági tevékenységet folytasson és megteremtse a feltételeket egyrészt a jászberényi Kortárs Galéria kialakításához, másrészt az egyesület működéséhez. Csak így vehet részt pályázatokon, így igényelheti vállalatok, intézmények pénztámogatásait rendezvényekre, alkotótáborokra. Az Alkotárs- tagok számára az egyesületté válás csak működési feltétel; a tagok önálló tevékenységeit nem korlátozza.

1988. március 22-én megtörtént az alapító közgyűlés tizenhat alapítótaggal. Bangócs Gábor az egyesület ügyvezető elnöke. Megkezdődött tehát a folyamatos pályázatkészítés. Az Eötvös József Alapítvány művészeti találkozók és kiállítások szervezésére adott támogatást. A Kortárs Galéria kialakításában a tagok önkéntes munkájához a Hűtőgépgyár, a Művelődési Ház, akkori kisebb szövetkezetek, a Jász kun Horizont Szabadidős Alap, ill. a szolnoki Papírgyár nyújtott támogatást. A jászberényi Városi Tanács, az „új esztétikával szembesülve” aggodó értetlenséggel figyelte a progresszív művészeti vonulatot, így a csoport hol kapott támogatást, hol nem. A város fejlesztésére való törekvések és a kultúra terjesztése értelemmel bírtak számukra, de a „társadalmi rútságok esztétikája”, szimbolikus tartalomrendszere nem nyert tetszést.

### *StARt*

Az egyesület megalakulása utáni első nagy indító akció a StARt. 1988 egész május havában tartó művészeti találkozó komplett művészeti programokból állt a társművészetek bevonásával. A programok az egész várost megmozgatták, mindegyik művelődési intézmény csatlakozott a programsorozathoz.

A nyitóesemény a Tanítóképző Főiskola új kollégiumában megrendezett kiállítással kezdődött, melyet Körmendi Lajos író nyitott meg. A program: Kovács István, Stanislav Troksiar és barátai mozgásszínháza; Dóra Attila szaxafonszólója; Várszegi Tibor video installációja és performance-e; Bangócs Gábor Szabad szellemi testmozgás, avagy a Kiskutya, nagykutya nem ugat hiába „Kórusmű”; Palkó Tibor: Hidegagyvelővel c. performance-e. Ezt színházi előadások, és koncertek (Bajkál Amúr L'amour, a Zóna Veteránjai, és a ZOKNI) követték. A Tanítóképző külön programjaként bár, de az eseményekhez kapcsolódóan szervezte meg Várszegi Tibor a Szolnok Megyei Filmklubosok Találkozóját, melyen folyamatosan vetítették a Balázs Béla Filmstúdió (Bódy Gábor: Psyche; Sára Sándor: Tüske a köröm alatt; Szabó Ildikó: Hótreál; Söts Sándor: Szárnyasügynök) filmjeit. Várszegi és társulata, a PONT Színház a továbbiakban is részt vett egyes AME rendezvényeken. A művészeti találkozó a nyárba torkollott és folytatásra talált az alkotótáborokban, művésztelepi munkákban.

### *II/3. Kortárs Galéria*

A tér, igen a tér is fontos... Vizuális művészetek galéria nélkül? Tehetnénk fel a kérdést. Kell egy hely, ahol megmutatjuk a műveket, hogy „beszélhessenek”. Ez kell a közönséggel való vizuális kommunikációhoz. Bár az utcán is művészet a művészet, vagy magányos, egyszemélyes akciókat is bonyolíthatunk, hogy művet alkossunk. Kimehetnénk a természetbe, ahogy a Land art teszi. De az egyesület művészei meg akartak testesülni, nyilvánulni a jászberényi közönség felé egy arra kijelölt helyen, a művészet gyakorlására kijelölt „szakrális” térben.

Az AME eredeti ötlete egy olyan galéria kialakítása, mely kiállítások rendezése mellett egyéb rendezvények szervezésére, befogadására is alkalmas. Lényeges szempont volt, hogy a város központjában, forgalmas, könnyen megközelíthető helyen legyen. Az épület külső, belső karaktere illeszkedjen a kiállított művek hangulatához. A kortárművészek gyakori kiállítóhelyei a pincék, melyek utalnak a szimbólummá vált, időnként illegalitásba kényszerülő, underground- mozgalmakra. Az egyesület tagjai is efféle helyeken keresték, és ilyen lehetőség kínálkozott számukra a Táncsics Mihály utca 6. szám alatti MSZMP- székház pince-rendszerében.

A boltíves, négy helyiségből álló, bár eléggé leromlott állapotú pincehelyiséget megtekintve (mely korábban titkos lögyakorlatok, kiképzések akkorra már nem kihasznált helyszíne volt), a tagok alkalmasnak találták egy kortársgaléria kialakítására. A pincével szemben a Jász Múzeum, ill. akkoriban több vendéglátó egység is üzemelt az utcában.

Az egyesület szerencséjére egy frissen elfogadott párthatározat értelmében az MSZMP tulajdonában lévő, de általuk nem használt helyiségeket át kell adni közművelődési hasznosításra. Ezt a lehetőséget ragadta meg az egyesület. 1988. május 27-én levelet írtak az MSZMP Városi Bizottsága első titkárának, hogy bocsássa rendelkezésükre az épületrészt, melyet a tagok társadalmi munkában helyrehoznak. Az épületben az egyesület egy kisebb termet szeretett volna bérelni kollektív műterem céllal, a belső udvarban pedig a nyári időszakra egy sörkertet. Néhány tag vállalta, hogy a Táncsics Mihály utca üzleteinek cégtáblákat készít, és segítik az utca esztétikus megtervezését, növényzet, világítótestek kialakítását. A ház bérlője az MSZMP azonban nem pártolta a művészeti dolgokat, sörkert és szórakoztató jellegű terveket. A pincerendszert, ha nem is nagylelkűséggel, de az egyesület rendelkezésére bocsátotta, viszont nem járult hozzá „kihasználatlan helyiség hiányában” sem a kollektív műteremhez, sem a sörkert kialakításához. A pince átadásáról 1988. szept. 23-án megállapodási szerződést írtak alá. Kollektív műtermet a Nádor utca 6. szám alatti kiadó helyiségben béreltek. Az egyesület a galéria költségeihez a Városi Tanács VB-től engedélyt kért „téglajegyek” kibocsátására, az ezekből származó bevétel fedezné az átépítési költségek egy részét. Megkezdődtek a galéria munkálatai önerőből a tagok által társadalmi munkában. A salétromos falak lebontása, az elektromos hálózat kiépítése. A két nagyobb (24 és 30m<sup>2</sup>) és a két kisebb (9 és 12 m<sup>2</sup>) helyiségekből létrehoztak egy nagy és két kisebb kiállítótermet, valamint egy raktárhelyiséget. A nem használt teremben különböző akciók és performance-ek zajlottak. A homloki cégért Máté György, a feliratot Fecske József készítette. A galéria megnyitásához szükséges munkálatokat szintén a tagok végezték.

A Kortárs Galéria megnyitója 1988 szeptember 18-ára esett, a galéria és a kiállítás megnyitására Menyhárt Lászlót kérték fel, a Művészet c. folyóirat rovatvezetőjét. Az Alkotárs Egyesület tagjai performance-eket adtak elő (Kovács István: Szobrok biztatása; Palkó Tibor, Fecske József, Bangócs Gábor: Kakasszóló trió)

Az eseményekkel foglalkozott a Magyar Televízió és a rádió is. A megyei szintű lapok alig, vagy szinte egyáltalán nem foglalkoztak művészeti, kortárművészeti eseményekkel és a Szolnok Megyei Néplap néhány hiányos információ kivételével semmit sem közölt az országos szintű eseményről. A közölt adatok pedig a nyilvánosság előtt azt a hatást keltették, mintha az egyesületnek politikai színezete lenne. A tagok a Szolnok Megyei Néplap főszerkesztőjéhez intézett levelükben tiltakoztak a „politikai” jelző ellen, mondván az egyesület kizárólag művészeti tevékenységet folytat, és céljuk mindenekelőtt a művészet.

A galéria létrejötte után az egyesület rendszeres havi kiállítási programmal jelentkezett, melynek fő szervezői Palkó Tibor és Bangócs Gábor. Jászberényben immár valóban lehetőség nyílt a fiatal hazai kortárművészek bemutatkozására, és néhány év múlva a külföldi művészek számára is, amelyet az Art Camp Nemzetközi Művészeti Szimpóziumok tettek lehetővé. A kezdeményezéseket a Fiatal Művészek Stúdiója és a Művészeti Alap is támogatta.

1989. márciusában Bangócs KONKRÉT c. kiállításával indult a Kortárs Galéria programja, melyet Hann Ferenc művészettörténész, akadémikus nyitott meg; és Palkó Tibor, Dóra Attila, Várszegi Tibor, Kovács István, Bangócs Gábor performance-ei kísérték.

A további kiállítások meghívott művészeit a Fiatal Képzőművészek Stúdiójából válogatták ki: Győrfi Lajos szobrászművész, Darázs József festőművész, Tácsik János festőművész, Dévényi János festőművész, Lévai Jenő képzőművész...

1989-es év fő galériaprogramja volt a Post(a)Mens c. Fiatal Művészek I. Országos Szoborkiállítása, melyet Szőke Annamária művészettörténész nyitott meg. A művelődési Minisztérium külön pénzjutalmat ajánlott fel a legjobb alkotónak. A díjat Czobor Sándor képzőművész kapta.

1988-tól tehát az egyesület főleg országos szinten tevékenykedik és az Alkotárs mint csoport egy szűkebb részét képezi ennek. A következő időszakban az Alkotárs- kiállítások száma kevesebb. Ezek közül az egyik legjelentősebb az 1989 júniusában, a szentendrei Vajda Lajos Pince Galériában rendezett kiállításuk és performance-ük, melyet Hann Ferenc művészettörténész nyit meg.

A kiállítás sorozatok programjai tehát folyamatosan zajlottak Jászberényben, és tágultak a lehetőségek más művészekkel közös kiállításokra országszerte.

Az 1989-es rendszerváltás meghozta a szabadságot a politikamentes AME számára, viszont a nagy átrendeződések idején a művészet ismét „elveszett”. A Kortárs Galéria működésében is zavarok keletkeztek. A diktatúra ellenére a viszonylag gondok nélkül működő egyesület eddig csak ritkán került összetűzésbe a pártállammal. A szocialista szervek „eltúrték” tevékenységét, sőt „a szocialista kultúra színterének tekintették” a városért, közművelődésért folytatott megmozdulásaikért anélkül, hogy felfogták volna valós szemléletüket, az általuk végzett alkotómunka tartalmát (a kezdeti kiállítás bezárásokat leszámítva). Az értékorientált, a nemzeti és európai értékekből táplálkozó művészet, és a politikától független kultúra mint olyan, közömbös volt számukra, nem vettek róla tudomást, csak a központosított műveltségi értékekről. Viszont a többpártrendszer felhevült mámorában megnőtt a politikai táborok helyigénye. A volt MSZMP székház pincéjére az utódpart az MSZP is igényt tartott, melyet az egyesülethez intézett levélben ki is fejezett. Az 1988. szeptember 23.-án rendelkezésre bocsátott pincét 1989. november 16-án visszaigényli. A máig is tartó megoldhatatlan huzavona ellenére az Alkotás Egyesület 1995-ig használta a galériát művészeti akciók, kiállítások, rendezvények lebonyolítására, a GUBANC (vagyis hogy a sok baba között elveszett a gyermek... már megint a művészet szakralitása...) 1995-ben jött, de erről majd később...

A Jászsági Művészetek Háza, létrehozása, az állandó kiállítás terve akkor még nem találtak támogatásra. 1990-ben az MSZP felajánlotta a Déryné Művelődési központban való elhelyezést, de az egyesület ragaszkodott a pincéhez.

A rendszerváltás után, bízva az új vezetésben, az egyesület Magyar Levente polgármesterhez fordult anyagi és erkölcsi támogatásért. Közgyűlést hívnak össze, amelyen egy pályázatot szerkesztenek meg, hogy újra elővegyék a régi, nem vagy csak részben megvalósult terveket, ill. új programok szervezését kezdeményezzék. Továbbra is szeretnék létrehozni a Jászsági Művészetek Házát, mely összefogná a Jászság képzőművészeti értékeit. Terveznek egy állandó kiállítást a Jászság művészetéből (Vágó Pál, Gecse Árpád, Benke László, Sáros András, Makay József, Vuics István stb) az itt élt és ma is élő művészek munkáiból (Máté György, Sisa József, Egyesületi tagok). Ez a terv külön vállalkozói támogatással jöhetne létre, mely néhány év alatt gyűjteménnyé válhat.

A városba működő művésztelep alkotásaiból kortárs gyűjteményt szeretnének összeállítani. Létrehozása hosszú távú feladat lesz és a város tulajdonát képezi. Tervezik újból egy nyári szabadtéri sörkert létrehozását, rendszeres irodalmi, képzőművészeti, zenei és egyéb társművészeti programokkal, ill. továbbra is céljuk a Kortárs Galériát megtartani, fenntartani és működtetni, valamint a nyári művészeti találkozókat folyamatosan szervezni. A Polgármesteri Hivatal kisebb anyagi támogatással hozzájárult a tervekhez, de nagyobb beruházást nem vállalt. Pedig az 1990-es év nagy lehetőséget rejtett magában akár egy kortársművészeti gyűjtemény anyagának elkezdéséhez is, de elősorban a nyitást a világra.

### *III. Art Camp Nemzetközi Művészeti Szimpózium*

#### *1. Az első alkotótáborok*

1984-ben kezdődik igazából az alkotótáborok története Jászberényben. Az I. Környezetalakító alkotótábor címe Játék mindenkinek. Dornbach Pál, faipari mérnök és fafaragó már 1983-ban elkészítette egy nagy formátumú faragott játszótér terveit, mely egy szlovák népmesét (A tizenkét hónap) dolgoz fel szimbolikusán. A játszótér része volt egy koncepciónak, mely a régi Május 1. (ma Margit)- szigetet Ifjúsági és Pihenőparkká alakítja. Az Alkotárs játszótér fafaragókat hívott meg: Szilágyi Dezsőt, Varga Józsefet, Máté György szobrászművészt... akik kifaragták a játékokat. A következő évben egyedi padokkal kiegészített műegyüttest a Képző és Iparművészeti Lektorátus is elfogadta.

Az alkotótábort ismeretterjesztő előadások egészítették ki, melyeket ismert művészek, művészettörténészek tartottak: Szemadám György, Bíró József, Körmendi Lajos, Szent Ernő, Dienes Eszter, Fekete Júlia, Mezei Ottó, Papp Gábor, L. Menyhért László... A táborban tartott filmvetítéseken felbuzdulva 1985-86-ban vetítés-sorozat kezdődött a Balázs Béla Filmstúdió filmjeiből. Durst György segítségével egy tematikus programot állítottak össze, mely főleg a BBS kísérleti ill. avantgárd vonulatát mutatta be az igen nagyszámú érdeklődőknek. (Huszárik Zoltán, Maurer Dóra, Wahorn András, Müller Péter, Erdélyi Miklós, Lukács Andor, Szirtes András, Xantus János, Hajas Tibor, Vészi János, Szomjas György, Peternák Miklós... filmjeiből).

A következő években az alkotótelepek Pedagógusok és Amatőr Képzőművészek Továbbképző Telepe címen működött tovább néhány évig. A helyszín a Tanítóképző Főiskola, a szakágak pedig: festészet, grafika, szobrászat, tűzzománc. 1986-tól itt dolgozik Palkó Tibor festőművész-tanár, aki a festészet szakágát koordinálta, a szobrászatot Máté György szobrászművész, a grafikát (linó, rézkarc, szita, fotó) Kisléghy Nagy Ádám festőművész, a tűzzománcot ifj. Nagy Ferenc ötvösművész irányította. Esténként közös alkotások, előadások, vetítések következtek a művészetekről.

Az 1987-től 1990-ig szervezett táborok is hasonló tematikával zajlottak, de a csoportban bekövetkező lényeges változásokat jelzi, hogy 1988-tól Bukta Imre képzőművészt kéri fel szekcióvezetőnek a Megyei Rajzpedagógusok és Amatőr Képzőművészek III. Nyári Alkotótelepére, 1989-től pedig Elekes Károly képzőművészt kéri fel a szakágak vezetésére, kiknek a neve már akkor is ismert volt országos és nemzetközi művészeti körökben. Az Alkotárs csoport amatőr művészeti mozgalomból egyre inkább átvált a hivatásos képzőművészet felé, ezen belül is a modern és a kortárs áramlatok irányába halad. Még élnek az amatőr társművészeti tevékenységek (film, video, zene), rövid időre megalakul a Bajkál Amúr L'amour és a szentendrei Bizottság zenekar volt tagjaival (Encho Del Mexico) még folynak a közös zenélések, de a hangsúly a képzőművészetre tevődik.

### *III/2. Art Camp*

Az 1984-től rendezett alkotótáborok a nagyszabású nemzetközi programok előzményeinek tekinthetők. A csoporttagok (egyesületi tagok) országos és külföldi, egyéni és csoportos kiállításai során jelentős nemzetközi kapcsolatokra tettek szert. A nyári táborok, művészeti találkozók nemcsak alkotás szempontjából fontosak. A művészeknek az is célja, hogy külföldi csoportokkal cserekapcsolatokat építsenek ki, külföldi művészeket, művész-csoportokat hívjanak meg Magyarországra, így a magyar művészek is megmutatkozhatnak külföldi kiállításokon, bekerüljenek a nemzetközi művészeti élet vérkeringésébe. A bemutatkozások meg-mérettetések is egyben, valamint eszmecserék a világról a művészetek nyelvén.

Cél egy demokratikus nemzetközi művésztársadalom<sup>4</sup> kialakítása, kortárs művészeti összefogás, amely lehetővé teszi a kommunikációt, a kollektív gondolkodást, kortárs esztétikai kategóriák felállítását, feldolgozását a jelen művészetében, a jelen művészetéről. Egy friss, naprakész művészet bemutatása, mely nonprofit jellegű, azaz üzleti megfontolás nélküli. Az Art Camp lehetőséget teremtett a kortárművészek számára, hogy műveiket bemutassák a Kortárs Galériában és ingyenesen részt vehessenek az alkotótáborokban. Napjaink jelensége, hogy az üzletszerű kezdeményezések, galériák megfizethetőség szerint szelektálják a résztvevőket, ezáltal a „jó művészet” jelzővel illelhető színvonalat gyakran az anyagi helyzet határozza meg. Sok valóban jó művész számára nehéz bemutatkozási lehetőséget találni. A „jó művész” nem lehet egyenlő a „gazdag művésszel”. Ilyen értelemben a galériásokat kiszolgáló tehetős művészek képviselhetik csak a „jó” művészetet. A galériások időnként nagy fejtörést okoznak a művészeti életben. Pénzük, és az általa kialakult hatalmi pozíciójuk téveszmék kialakulását keltik a művészetek lényegéről társadalmi szinten, megbomlasztják az értékeket. Az általuk felállított értékhierarchiában a művészek is gyakran áldozatul esnek, és fogyasztás célra alkotnak, amelyből elsősorban a galériás nyer. Ebben az értelemben a kortárművészetnek etikai szerepe van, amely védelmezi a művészetek ősi, spirituális szerepét. A galériások világa azonban olyan démon, amely bármilyen alakban képes újjászületni, akár a kortárművészet démona képében is, és anyagiságával bekebelezi, eladja, pénzre váltja a művészetet, a művész lelkét. A fogyasztói társadalom szüleménye az a gondolat is, hogy a művészettörténetnek vége, merthogy a művészet halott. Pedig művészet az őskorban is létezett, anyagiasság nélkül is, az emberi faj nembeliségéhez kötődik mélyen, melyet rációval nem lehetséges helyettesíteni, mert a lét tudása nem azonos a lét érzésével. Sokkal inkább van szó a művészetről alkotott elképzelések, filozofálgatások válságáról, és egy kulturális korszak hanyatlásáról<sup>5</sup>, mint a művészet megszűnéséről. A média közvetítette világban a „közvetítésre” esik a hangsúly, és nem a „jelenlétre”, a dolgok személyes megélésére. Walter Benjamin: Kommentár és prófécia<sup>6</sup> című könyvében utal arra,

<sup>4</sup> Nagy Árpád Pika: Lodzsa Páholy Krachok, 1995.

<sup>5</sup> Nagy Árpád Pika: Lodzsa Páholy Krachok, 1995.

<sup>6</sup> Walter Benjámín: Kommentár és prófécia, Bp. 1969, Gondolat, in: A műalkotás a technikai sokszorosíthatóság korszakában pp. 304

hogy a nagy történelmi korszakokon belül az emberi kollektíva egész létezési módjával együtt megváltozik érzékelésének módja is azáltal, hogy megjelenik a képi sokszorosítás, és ez a hagyomány erőteljes megrendüléséhez vezet.

A műalkotásokra vonatkoztatva kifejti, hogy ez a dolgok „itt” és „most”-jának, az aurának az elsorvadásához vezet. Vagyis a digitális világ nem pótolja teljesen a „jelenléteket”. Egy olyan képi mechanizmus, virtuális tér, amely látszólag mindent pótol, mégis hiányt hagy maga után. Megváltoztatja művészetről alkotott elképzeléseinket, a társas érintkezési formákat, összemossa a társadalmi különbségeket, „egyformásít”, elsöpri a tabukat, módosítja az erkölcsi ítéleteinket, megbontja a tér és időviszonyokat, beépül a legmélyebb tudati régióinkba, álmainkba, vizuális képzeletünkbe. Manipulációra alkalmas eszköz.



*Bartus Ferenc festménye*

A közösség tehát hangsúlyozni akarja a művészetek „érzékelhető”, jelenléttel bíró sajátosságát, az erős érzelmi élmények hatását, az egyszeri, megismételhetetlen, személyes élményeket, azt a kivételes szellemi és fizikai állapotot, mely lélek és ráció titokzatos kapcsolata.

Ezek időnként nyers, elemi erejű őszinte megnyilvánulások<sup>7</sup>, melyek időnként kívül rekednek a kiállítótermeken, galériákon, vagy megbotránkoztatják az odajáró sznob világot. Cél az elvárások csapdájának elkerülése, a divat kiküszöbölése, és bármilyen hatalomnak való alávetettség megszüntetése (pénz, politika...); az azonos művészeti elveket valók táborának megteremtése, és a köztük folyó aktív információcsere.

\* \* \*

A tábor számára a helyet nem meglepő módon a Tanítóképző Főiskola szolgáltatta, ez volt az alkotói és szellemi központ; a tábor ideje alatt készült művek pedig a Kortárs Galériában kerültek bemutatásra. A tábor zárása után az ország más galériáiban is rendezhettek kiállítást Art Camp-anyagokból.

1990-ben a rendszerváltás évében már minden tekintetben megnyíltak a határok, sok külföldi művész érkezett hozzánk, ill. határon túli magyar utazott haza. A még mindig Pedagógusok és Amatőr Képzőművészek Alkotótelepe címen meghirdetett nyári művésztelepen sok művész és műkedvelő, magyar és külföldi egyaránt kapcsolatba léphetett, eszmecserét folytathatott, mely új perspektívát adott a jövő évi táborokhoz. Ezen a nyáron mutatkozott be először a Kortárs Galériában a bécsi CULT csoport (Eva Sarkösz-Pusztai, Roman Baumgartner, Karl Heinz Bloyer, Andreas Dworak, Alfred Graselli, Regine Hadraba-Baumgartner, Gerhard Kaiser, Brigitte Sasshofer, Ane Schmidt, Wolfgang Sohm). Közülük való az a magyar származású festőművész, Eva Sarkösz-Pusztai, aki a további években a magyar művészek osztrák kapcsolatait, kiutazását segítette megszervezni.

A CULT csoport kiállítására az AME kölcsönkérte a város egyik teréről (ma: Apponyi tér) eltávolított Lenin-szobrot, mely a galéria teremőri szerepét töltötte be. A látogatók ambivalens hozzáállása a jelenséghez újabb feszültségeket keltett.

1991 márciusában Bukta Imre, Palkó Tibor, Csurgai Ferenc, Kovács István, Czobor Sándor létrehozzák a RÓNA csoportot. Bukta Imre ötlete alapján egy sajátos alföldi művészetet akarnak bemutatni. A rövid ideig tartó átmeneti csoportnak két jelentős bemutatkozása volt: a budapesti Stúdió Galériában a Gallery by Night rendezvényein belül március 22-én a RÓNA TÚRA I. kiállítás.

---

<sup>7</sup> Nagy Árpád Pika: Lodzsa Páholy Krachok, 1995.

Valamint a RÓNA TÚRA II. a váci Görög Templom Kiállítóteremben.

1991-ben már tudatos szervezőmunka eredménye az I. Nemzetközi Művészeti Találkozó címmel meghirdetett tábor, és a táborban résztvevő művészek magas létszáma is.

Az újonnan alakult BLOCK-csoport, akik az AME-vel is együttműködtek (Palkó Tibor, Sebestyén Zoltán, Katona Zoltán, Nayg István, Kopasz Tamás) kölni kiállításuk után meghívták a 68ELF csoportot (Ingeborg Broska, Manfred Hammes, Jochen Jankov, Georg Kohlen, Karin Mainer, Hans Jörg Tauchert). Sebestyén Zoltán festőművész müncheni kiállítása során helyi művészeket hívott meg (Fink Ossi, Theresia Heffele, Axel Kraus, Margit Brand). A BLOCK-csoport ekkor rendezte első bemutatkozó kiállítását, amelyen magyar és külföldi művészek performance-i voltak láthatók. A három müncheni művész szeptemberben visszatért a galériába kiállítani, amelyet Margit Brandt művészettörténész és Sebestyén Zoltán festőművész nyitottak meg.

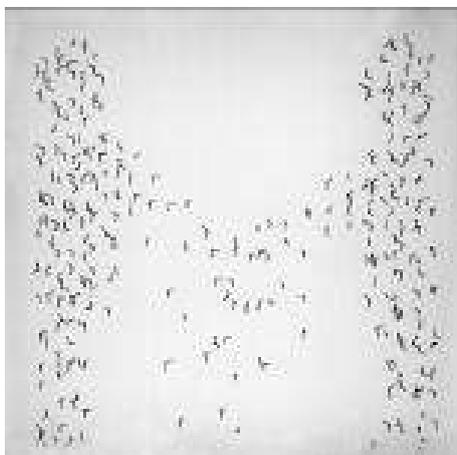
1992-ben az Art Camp 2. résztvevői három svéd és egy angol művésszel bővültek (Karl Jochen Stigmark, Alex J. Bernath, Dieter Carlson; Angliából Beata Bruncka). A CULT és a kölni 68ELF immáron visszatérő művészek.

A tábor ideje alatt pezsgő élet zajlott az AME tagok által kialakított udvarban esténként a legkülönbözőbb műfajokban: performance-k, spontán zenei rendezvények, koncertek... Ez az év a beteljesedés éve az AME számára, minden eddigi elképzelésük megvalósult. A tábor záró programja az *ALARM* c. kiállítás, melyet Novotny Tihamér és Sturcz János művészettörténészek nyitottak meg.

1992 őszén Eva Sarkösi-Pusztai közvetítésével magyar művészcsoportot hívtak meg Bécsbe és Tullnba a *Reservoir* című kiállításra és performance-re. A kiutazó magyar művészek (Palkó Tibor, Bangócs Gábor, Bukta Imre, Katona Zoltán, Nayg István, Sebestyén Zoltán, Karmó Zoltán, Kovács István, Krizbai Sándor Alex, Nagy Árpád Pika, Elekes Károly, Kopasz Tamás, Szurcsik József) költségeit az Osztrák Kulturális Minisztérium jelentős összeggel támogatta. A kiállítások a tullni Kunstwerkstatt kiállítóteremben és a bécsi Donauraum Galeryben voltak. Ez a kiállítás- írja Eva Sarkösi-Pusztai a magyar művészekről Ausztriában megjelent prospektusban- egy művészcsoportot kíván bemutatni, akik a jászberényi Kortárs Galéria összetartó erejével, egy flexibilis szövődéket alkotva tevékenyek.

Ezek a harminc, negyven éves művészek egy speciális és sajátos utat reprezentálnak Magyarországon. Tudatosan használják fel a klasszikus modern, a 60, 70-es évek metódusait, ami azonban itt nem konzervativizmust jelent. Kritikus szemléletük nyilvánul meg ebben a szelektálásban, az avantgárd kérdéseit elkerülve. (A tisztán művészet-immanens problémák elkerülése, az aktualizálás szenzációhajhász jelentéktelensége...) A társadalomkritika lehetőségének érdekében vállalnak egy érzelmi telítettségű, közvetlen, drámai kifejezési formát. Az emberi rezervák véglegességét- a legtágabb értelemben véve- tudatosítják a szemlélőben, s megmutatják, mennyire értékes és pótolhatatlan lett számtalan terület abból. Úgy gondolom, ez az elementáris érzelmi töltés és közvetlenség szintén azon értékes rezervák közé tartozik, amiket mindenképpen meg kell őrizni.<sup>8</sup>

1993-as Art Camp 3. jelmondata: NO BADY NO. A tábor „állandó” résztvevői a folyamatos alkotás mellett az elkészült műveket nemcsak a jászberényi Kortárs Galériában, hanem a budapesti Vigadó Galériában is bemutathatták, ill. később az ország más galériáiban is rendeztek Art Camp-kiállításokat.



*Basa Anikó: Cím nélkül, cérna damil, 20x20cm*

<sup>8</sup> Eva Sarkösz- Puszta: *Reservoir* című katalógus, 1992. Bécs, Tulln

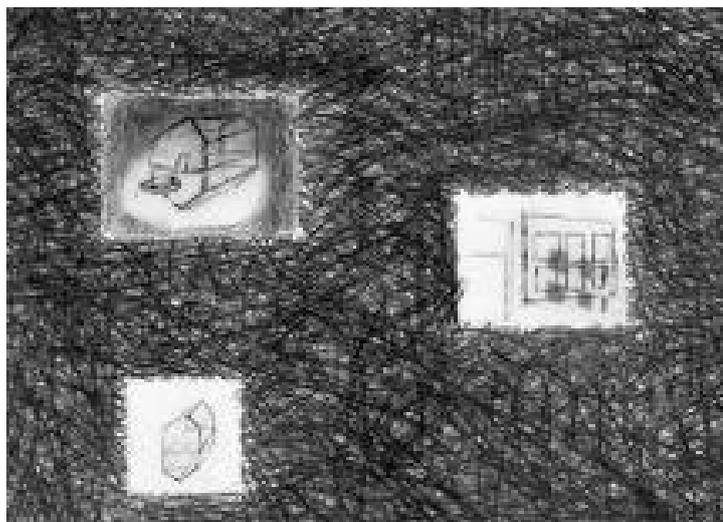
A 1994-es Art Camp 4. koncepciója: THE NAME OF THE GAME. Az osztrák cserekapcsolatok után a 1994-es év a finn kapcsolatok éve. A MAMÜ (Marosvásárhelyi Műhely) közvetítésével a magyar művészcsoporthoz (Bukta Imre, Elekes Károly, Ráczmolnár Sándor, Nagy Árpád Pika és a BLOCK-csoport) a finnországi Raumában szerepelt vendégkiállításon a Modern Múzeumban Eleven hal úszik a víz alatt címmel. A raumai művészcsoporthoz pedig a magyarok meghívására részt vett a nyári Art Camp-en.

Az ez évi tábor Ifjúkori önarcképek című kiállítással indult, és esténként szokás szerint performance-k, zenélések folytak (Dóra Attila, Bada-Dada). A záró kiállítást Rita Sätteri művészettörténész, a Raumi Modern Múzeum igazgatója tartotta, majd Baji Miklós Zoltán BMZ, Kovács István, Bukta Imre és a finn művészek performance-it nézhették meg a kiállítást látogatók, valamint Dóra Attila szaxofonszólózott. Art Camp- kiállításokat rendeztek Budapesten a MŰ-Terem Kiállítóhelyen (Dohány utca 16-28.) Nyakkendő címmel, ill. a Vizivárosi Galériában THE NAME OF THE GAME címmel.

1994-es tábornak az Egyesült Államokból is volt résztvevője: Louis Douglas Davidson irodalom-történelem szakos tanár, aki 1987 óta figyelemmel kíséri a magyar képzőművészetet és 1990-ben alapítványt hozott létre az *Alkotárshoz* hasonló magyar kortárs-törekvések támogatására.

Az 1995-ös év Art Camp 5. táborát előrevetülő aggodalommal, s mint később kiderült, nem alaptalanul GUBANC címmel illette Palkó. Igen találó a jelszó, mert (az egyesület már akkori viszonylatban is) egyre kevesebb támogatást kapott, melyből szinte alig tudta fedezni a tábori költségeket. A Kortárs Galéria sem működött már olyan jól, mert nincs pénz a működtetéshez. A tábor időtartama a szokásos két hétről egy hétre zsugorodott, de ez a röpké hét egész évre szóló port kavart, és fontos akciót indított el. Ebben a forró tábori hangulatban írta meg Nagy Árpád Pika Lodza Páholy Krachok című kiáltványát, amelyben felhívja a figyelmet a művészet élményszerűségére, és együttműködésre szólítja a hasonló elveket valló művészeket, akik merik felvállalni az alkotói szabadságot, egy szuverén magatartást a fennálló struktúrával szemben. A tábor záró kiállítása GUBANC címmel részben a Kortárs Galériában került megrendezésre, a Ki-Fly című kiállítás pedig a Jászberénytől néhány kilométerre fekvő kerekudvari dohány szárító épületében. A kicsi nyitható ablakokkal borított óriási csarnokszerű épület különös misztikus fényhatásai

vonzották ide a művészeket, hogy itt alakítsanak ki egy közös installációt. Földbe fúrt lyukakba ezer félig beásott, külön erre a célra készített kiflit állítottak meghatározott irányokba. A kiállítást élénk vita előzte meg a táplálék ilyen fajta felhasználásáról, az esztétikum és morál kérdéseiről. Az elkészült megdöbbentő kompozícióról Várszegi Tibor és Bethlendi Csaba készített egy öt-hat perces filmet A kifli címmel, melynek egy perces rövidített változatát levetítette a Múza című televíziós kulturális műsor, és elismeréssel méltatta. A helyi kábeltvé mind a két változatot sugározta. A színvonalas film a kerekudvari kiállítás mellett két interjút is magába foglalt Sebestyén Zoltánnal és L. Douglas Davidsonnal. Sebestyén Zoltán a kiállítás létrejöttéről, koncepciójáról beszélt „miért került a kifli a földre?“, Davidson pedig arról, hogyan látja „amerikai szemmel” a magyar kultúrát, mi vonzotta ide Amerikából, miben látja a magyar művészetek jövőjét.



*Josef Tihanyi*

*Cím nélkül, 2003, vegyes technika, papír, 45×62,5 cm*

A film és a kiállítás óriási megbotránkozást és erkölcsi vitát kavart a városban. Sokan kétségbe vonták a tábor és a kortárművészetek „művészeti” mivoltát, létjogosultságát. A város vezetése megvonta a támogatást az egyesülettől.

Az eset után „álmos csend” következett, míg P. Szabó Ernő művészettörténész a Magyar Nemzet 1996. július 19-i számában két oldalas cikket jelentetett meg a jászberényiekről a dilettantizmus ellen, ill. egy hosszabb beszámolót ír az Új Művészet folyóiratba a kiállítás következményeiről. Jászberényben, - idézi a szerző a kölni galéria-tulajdonos szavait- ebben az igazi vidéki városban az emberek természetesen érdeklődnek a művészetek iránt, nem pedig rideg-hideg meggondolás és értékrend alapján mint a világváros Kölnben<sup>9</sup>.

A cikk kétségbe vonja annak a kulturális bizottságnak a „kulturális” mivoltát, akik között nincs szakmailag hozzáértő, és nem ismerik fel napjaink művészeti értékeit.

A Kortárs Galériában ez az év volt az utolsó, amikor az Alkotársak kiállítást rendeztek. Az 1995-ös élmény megrázkódtatásai után Palkóék úgy határoztak, új helyszíneket kell keresni a jövőben az Art Camp ügyének folytatásához. A város néhány évre „megfosztatott” a kortársaktól. Viszont mindig akadtak, akik nyitottnak bizonyultak az új művészetek befogadására.



*Katona Zoltán festménye*

<sup>9</sup> P. Szabó Ernő: Már megint az a fránya nonfiguratív művészet... Kiflierdő kenyértöréssel. In: Magyar Nemzet 1996. júl. 19.

Így volt ez 1996-ban is mikor a tábort átvitték Erdély területére, Csíkszeredába. A tábor címe és koncepciója a német die Brücke – csoport emlékére, ill. a kortárművészet ügyének átmentésére: *HÍD*.

A tábor megnyitóját a TILOS-Kávézó Galériában tartották Csíkszeredán. A *HÍD* című Nemzetközi Nyomatkiállítást L. D. Davidson és Sturcz János nyitotta meg. A kiállítás mellett performance-eket adtak elő (Bukta Imre és Elekes Károly, ill. a BLOCK-csoport és Nagy Árpád Pika), július 24-én Dóra Attila szaxofonozott ugyanitt, majd a táborozók részt vettek a Szent Anna-tói Nemzetközi Performance Fesztiválon. A táborról több cikk is megjelent a helyi lapokban: Hargita Népe (1996. júl. 23), Erdélyi Napló (1996. júl.27). A *HÍD* 2. zárókiállítás már nem a Kortárs Galériában volt, hanem a budapesti MAMŰ Pincében nov. 29-én Sturcz János megnyitójával.

\* \* \*

A „kivonulás” utáni tizenöt éves időszakról csak rövid ismertető a mellékletben közzé tett anyag, De bizonyítéka annak, hogy az Art Camp egy ma is élő, pulzáló és növekvő organizmus a kortárművészeteken belül, mely nemzetközi szinten elismerést vált ki a szakmából. Az ország egyetemlein, főiskoláin, művészeti tanszékein, múzeumok, galériák kiállításain gyakran szegeznek nekem a kérdést: „Jászberényből vagy? Hogy vannak Palkóék? Üdvözlöm őket”



*Katona, Elekes, Palkó a jászszentandrászi Aba-Novák templomban*

## MELLÉKLET

*Art Camp-ek 1997-től*

1997: Art Camp 7. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Kisújszállás

*Cím, koncepció:* átHÍDalás

*Tábort követő kiállítások:*

- Tiszán innen - Tiszán túl, Papi Lajos Alkotóház, Kisújszállás (Art Camp kiállítás)

- Onnan-Innen, MAMŰ Galéria, Budapest (A Kisújszállási Művésztelep kiállítása)

- átHÍDalás, Közép-Európai Képzőművészeti Szimpózium Duna Múzeum, Európai Közép Galéria, Esztergom

1998: Art Camp 8. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Csíkszereda

*Tábort követő kiállítások:*

Isten Hozott, Tilos-Kávézó Galéria, Csíkszereda

1999: Art Camp 9. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Jászberény, Tanítóképző Főiskola

*Tábort követő kiállítások:*

- MAMŰ Pince, Budapest

Ebben a tábori évben francia, német lengyel, szlovák, erdélyi, és magyar művészek vettek részt zene, képzőművészet és színház képviselői.

*Program:* filmvetítések, eszmecserek, művészek bemutatkozó előadásai.

Sturcz János művészettörténész, a Képzőművészeti Főiskola tanára, azzal a megbízással érkezett, hogy az itt alkotó művészek közül kiválasszon néhányat, kiknek munkáiból a MAMŰ Galériában (Ma Született Művek) egy tematikus kiállítást rendezzen. Sajnos Jászberényben nem sikerült kiállítani a műveket galéria híján, így csak egy estét betöltő ideiglenes bemutatót rendeztek a főiskola fazekas műhelyében. A Kortárs Galéria helyreállítását 2000-ben remélik, a jö-vőre tervezett jubileumi találkozó idejére. A 10 éves jubileumot mindenképpen Jászberényben szeretnék megrendezni a Jászberényi Nyár programjaival egy időben. (Jászkürt, 1999. szept. 11. szám, Horti Andrea cikke)

2000: Art Camp 10. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Jászberény, Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar

*Cím, koncepció:* JUBILEUM

*Tábort követő kiállítások:*

- MAMŰ Galéria, Budapest

2001 - Art Camp 11. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Jászberény, Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar

*A tábor ideje:* augusztus 1-12.

*Cím, koncepció:* Meghívó egy vadászatra

*Tábort követő kiállítások:*

- Meghívó egy vadászatra, MAMŰ Galéria, Budapest

2002. – Art Camp 12. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Jászberény, Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar

*Cím, koncepció:* GÓLYA

*A tábor utáni kiállítások:*

- Gólya c. kiállítás, K.A.S. Galéria, Budapest, 2002.szept. 5.

2003. – Art Camp 13. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Szolnoki Művésztelep műtermei és galériája.

*Tábor ideje:* 2003. augusztus 3 – 16.

*Cím, koncepció:* GIGANT

*Tábort követő kiállítások:*

- Kerék c. kiállítás Szolnoki Művésztelepi Galéria, Szolnok

- Kerék c. kiállítás MAMŰ Galéria, Budapest

2004. – Art Camp 14. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Szolnoki Művésztelep, Tisza mozi

*Tábor ideje:* 2004. augusztus

*Cím, koncepció:* MOZI

*Tábort követő kiállítások:*

- ART CAMP 14. Nemzetközi Művészeti Szimpózium és Kiállítás Szolnok, Budapest

- „Mozi” c. kiállítás Szolnoki Művésztelepi Galéria, Szolnok

- „Artikum” c. kiállítás Régi Nemzeti Mozi, Szolnok

A képzőművészet a társművészetek között (színház, zene, irodalom, performance, intermédia és a film) kiemelkedő szerepet kapott a 2004-es szimpóziumon is.

A hagyományos művésztelepi munkán és kiállításokon kívül a rendezvény fesztivál jellege is dominált. A szakmai munkák és előadások a Szolnoki Művésztelep műtermeiben, galériájában, a Tisza Mozi termeiben, a Szolnoki TV-ben és a Régi Nemzeti Moziban zajlottak.

2005 – Art Camp 15. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Szolnoki Művésztelep műtermei, galériája és az udvaron felállított szabadtéri színpad.

*Tábor ideje:* 2005. augusztus 21 – 31.

*Rendezte:* Alkotárs Művészeti Egyesület, Szolnoki Művészeti Egyesület és a MAMŰ Társaság

*Cím, koncepció:* MÉLY FOLYÓ

*Tábort követő kiállítások:*

- School c. kiállítás, Szolnoki Művésztelepi Galéria, Szolnok
- Mély folyó c. kiállítás, Szolnoki Művésztelepi Galéria, Szolnok
- MAMŰ Társaság Pincegaléria, 2006. május 26. 18. óra, Bp. Damjanich u. 39.

*Megnyitja:* Verebes György festőművész, Megnyitó után: MAMŰ Hangok

2006. Art Camp 16. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Szolnoki Művésztelep műtermei, galériája és szabadtéri színpada, Tisza mozi és galériája.

*Cím, koncepció:* TOLLBAMONDÁS

*Tábor ideje:* 2006. augusztus 21 – 31.

A képzőművészet a társművészetek között (színház, zene, performance, inter- media és az irodalom) kiemelkedő szerepet kapott a 2007-es szimpóziumon. A hagyományos művésztelepi munkán és kiállításokon kívül a rendezvény fesztivál jellege is dominált.

*Tábort követő kiállítások:*

- Vonzerő c. kiállítás, Szolnoki Művésztelepi Galéria, Szolnok
- Tollbamondás I. c. kiállítás Tisza Mozi Galéria, Szolnok
- Tollbamondás II. c. kiállítás MAMŰ Galéria, Budapest, 2007. május

*Tábort követő kiállítások:*

- Aba Novák Galéria, Szolnok
- Magyar Műhely Galéria, Budapest VII. Akácfa utca 20,

*Megnyitja:* Vécsei Nagy Zoltán művészettörténész

2008. – Art Camp 18. Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Jászberény, Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar

*Cím, koncepciója:* KÉKZÖLD

*Tábor ideje:* 2008. augusztus 21 – szeptember 3.

*Tábort követő kiállítások:*

- A volt Jászkürt Fogadó Galériája, Jászberény, 2008. augusztus 30. 17 óra.

*Megnyitotta:* Verebes György festőművész, a Szolnoki Művésztelep művészeti vezetője.

- Szolnoki Művésztelep, Kert Galéria, Szolnok, 2008. szeptember 27. 17 óra.

*Megnyitotta:* Nagy Árpád Pika Munkácsy-díjas festőművész.

2009. *Art Camp 19.* Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Jászberény, Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar

*Cím, koncepció:* JÁSZSZENT

*Tábor ideje:* 2009. augusztus 21. – szeptember 3.

*Tábort követő kiállítások:* spontán művészeti akció 2009. augusztus 18-án jászberényi Nagytemplom és a Katolikus Főplébánia közti parkban.

A koncepció lehetővé tette, hogy a művészek felkeressék a Jászságban fellelhető szakrális művészeti emlékeket, azokat dokumentálják, és beépítsék saját művészi világukba, műveikbe.

A téma feldolgozását segítve, e területtel foglalkozó szakembereket hívunk meg.

A meghívott művészek, minden létező kortárs művészeti ágban tevékenykednek (festészet, grafika- rajz, objekt- installáció, szobrászat, fotó, film, intermédia, performance, zene).

2010. *Art Camp 20.* Nemzetközi Művészeti Szimpózium

*Helyszín:* Jászberény, Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar

*Tábor ideje:* 2010. augusztus 22. – szeptember 1.

*Cím, koncepció:* Spirit Unity

*Tábort követő kiállítások:*

- Jászberény, SZIE ABK rajzterme
- Budapest, Godot Galéria



*Palkó Tibor*

*Egy kiló alma, 2009. olaj, vászon, 130x190*

*Az Art Camp Nemzetközi Művészeti Szimpóziumok és kiállítások  
résztevő művészei, művészettörténészei:*

- Akos Jost - építész (Németország)
- Amrita csoport – képzőművészek (Budapest, Nagykáta, Szolnok)
- Anette, Lean V.O. – képzőművész (Hollandia)
- Anouk Llaurens - képzőművész (Franciaország)
- Babinszky Csilla - képzőművész
- Bada Tibor (Bada-Dada)- képzőművész
- Baji Miklós Zoltán (BMZ) – képzőművész
- Baksán Mária – író, költő
- Balogh István – színművész, rendező
- Bangócs Gábor -képzőművész
- Bartus Ferenc – festőművész (Budapest)
- Basa Anikó - festőművész (Tura)
- Beluzsár Csaba - festőművész (Jászberény)
- Bernáth, Alex J. – képzőművész (Svédország)
- Bíró József Költő –
- Bob József - képzőművész (Erdély)
- Bogdándi Zoltán Szultán – képzőművész
- Bosnyák Zsuzsa - festőművész
- Brandt, Margit – művészettörténész (Németország)
- Broska, Ingeborg - képzőművész (Németország)

- Brunska, Beata – képzőművész (Anglia)  
Carlson, Dieter – képzőművész (Svédország)  
Czobor Sándor - szobrászművész  
Csurgai Ferenc - szobrászművész  
Darázs József – festőművész  
Davidson, Louis Douglas – irodalom, történelem tanár,  
művészettörténész, Davidson Alapítvány (USA)  
Deli Andrea - festőművész (Nagykáta)  
Dévényi János - festőművész  
Dévényi Mónika - festőművész (Budapest)  
Dienes Eszter – költő  
Dobó Krisztina - festőművész  
Dóra Attila - zenész, performer (Budapest)  
Dornbach Pál – fafaragó, szobrász  
Doró, Sándor - képzőművész (Drezda)  
Dömény Boriska - festőművész  
Dresch Miklós – zenész  
Eckert, Eva – képzőművész (Ausztria)  
Eduard P. Cardinaux - Svájc képzőművész  
Elekes Károly - festőművész (Budapest)  
Eöcsi Bauer - Svájc festőművész, képzőművész  
Fazekas, Sabine - képzőművész (Franciaország)  
Fejős László - képzőművész (Nagykáta)  
Fekete Júlia – képzőművész  
Fink, Ossi - képzőművész (Németország)  
Fodor Gábor – képzőművész  
Foreman, Frank - USA filmrendező, performer  
Fröhwald, Dagmar – képzőművész (Ausztria)  
Gaál Tamás – szobrászművész  
Gál Eszter – előadóművész  
Garda Aladár László- képzőművész, textilművész (Köln)  
Gáspár Gyula – képzőművész  
Gerber Pál – festőművész  
Golovics Lajos – művészettörténész  
Gyórfi Lajos – szobrászművész  
Gyórfi Sándor – képzőművész  
Hall István – költő  
Hammes, Manfred – képzőművész (Németország)  
Hangácsi Ágnes - képzőművész (Jászberény)

Hann Ferenc - művészettörténész  
Hatvani Műhely  
Heffele, Theresia – képzőművész (Németország)  
Höller, Barbara – képzőművész (Ausztria)  
Ignaszak, Arkadiusz - Lengyelország, festőművész  
Irsai Zsolt - képzőművész (Erdély)  
Jakab Ágnes – textilművész (Erdély)  
Jankow, Jochen – képzőművész (Németország)  
Jos Peeters - képzőművész  
Kácsér László - festőművész (Budapest)  
Karmó Zoltán – szobrászművész (Budapest)  
Katona Zoltán - festőművész (Bag)  
Kenyeres Ferenc – operatőr  
Kerékgyártó István – művészettörténész  
Kis Zoltán László - grafikusművész, festőművész  
Kiss Sándor – előadóművész  
Kohlen, Georg – képzőművész (Németország)  
Konrad, M. – képzőművész (Németország)  
Kopasz Tamás, festőművész (Budapest)  
Kovács Gábor – képzőművész  
Kraus, Axel – képzőművész (Németország)  
Krizbai Sándor, festőművész (Szentendre)  
Kugler Erika - képzőművész (Jászberény)  
L Simon László - író, esztéta (Agárd)  
L. Menyhért László - művészettörténész  
Lantos Erzsébet – előadóművész  
Lauran Schyvens - Hollandia képzőművész  
Lévai Jenő (XERTOX) –képzőművész  
Lewonig, Friedrich - Németország képzőművész  
Lewonig, Katharina - képzőművész (Németország)  
Lóska Lajos – művészettörténész  
Mainer, Karin – képzőművész (Németország)  
Máriás Béla (Bada- Dada) – képzőművész  
Marosán Ferenc – képzőművész  
Menyhárt László – művészettörténész  
Mezei Ottó - művészettörténész  
Mezei Péter – zenész  
Miklós Árpád – képzőművész  
Nagy Ádám – festőművész

- Nagy Andrea - festőművész  
Nagy Árpád Pika - festőművész (Budapest)  
Nagy Edit - galériavezető (Szolnok)  
Nagy F. Katalin - művészettörténész  
Nagy Tamás – képzőművész (Jászberény)  
Nagy Zopán - fotóművész (Budapest)  
Nagy István - festőművész (Budapest)  
Novotny Tihamér – művészettörténész (Budapest)  
Ocztos István - festőművész (Budapest)  
Ocskay László Doki - festőművész (Budapest)  
Orbán Endre – grafikus - festőművész (Erdély)  
Palkó Tibor, festőművész (Nagykátai)  
Palkovits Edina – képzőművész (Jászberény)  
Papp Gábor - művészettörténész  
Patry, Peter – képzőművész (Németország)  
Pető Barna - festőművész (Budapest)  
Pozsár József - képzőművész  
Pusztai, Eva Sarkösi – képzőművész (Ausztria)  
Ráczmolnár Sándor – képzőművész  
Ronyecz Mónika – előadóművész  
Rönepper, Joachim – képzőművész (Németország)  
Salo, Tiina – képzőművész (Finnország)  
Sanvoort, Leonie von – képzőművész (Hollandia)  
Sárkány Sándor – képzőművész (Szajol)  
Sätter, Ritta – művészettörténész (Finnország)  
Sebestyén Zoltán - festőművész (Budapest)  
Simon, Sandor festőművész (Párizs)  
Soós György Georgius – festőművész (Szolnok)  
Sörös Zsolt - zenész  
Stigmark, Karl Jochan - képzőművész (Svédország)  
Stima Klára - művészettörténész,  
Sturz János - művészettörténész  
Szabó Attila – fotóművész (Erdély)  
Szabó Béla – szobrászművész  
Szabó Sándor – költő  
Szántó Éva – előadóművész  
Szemadám György – festőművész  
Szent Ernő – költő  
Szőke Annamária - művészettörténész

Szurcsik József – grafikus-, festőművész  
Tácsik János – festőművész  
Taskovics Éva - média művész (Budapest)  
Taszycki, Zbyszek - festőművész (Lengyelország)  
Tauchert, Hans Jörg – képzőművész (Németország)  
Tihanyi, Josef – képzőművész (Szlovákia)  
Tobias Stengel - képzőművész (Németország)  
Tomsó Judit – festőművész (Budapest)  
Túri Éva – képzőművész  
Újlak Csoport  
Varga Erik – képzőművész (Szolnok)  
Várszegi Tibor – író, rendező,  
Vécsi Nagy Zoltán - művészettörténész  
Verebes György - festőművész (Szolnok)  
Závada Pál (XERTOX) – író  
Zirczi Judit, festőművész (Budapest)